

Nro. 50.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Juniusnak 23-dik napján 1797-ik
esztendőben.*

Hadi és Békességes Környüállások:

MOstan is bé tellyesedett a' Brittusoknak ama régi példabelszédjek: *Angliában más minister kezdi el a' háborút, más végezi azt el.* Mindaddig iparkodott *Bedford* hertzeg a' felső, és *Fox* az alsó Parlamentumban, mindaddig adogáltak a' tartományok és városok adresseket, az az instántziákat a' Királynak, mig végtére le-tolták *Pith* ministert a' *N. Britannia* veszedelmes szél-velzek közt ide 'stova hányatott hajójának kormányhelyéről. — A' *Württembergi* örökös hertzeget és hertzeg asszonyt, Jun. 5 dik napján *Cuxhaveni* kikötő helyben hozó hajónak Kapitánya, a' *Gronville* Status Titoknak által a' *Calaisi* G.

bernatorhoz küldetett parlamentális hajónak igazgatója, és az északi Birodalmak történeteinek leg hitelesebb predikátora a' *Hamburgi Correspondens* világosan azt beszélik, hogy *Pith* minister, a' ki a' feje felett zúgó leg veszedelmesebb habok, és a' népnek is mindenfelől ellentámadt haragjának menykövei között is álhatatosan megállott a' maga felséges hivataljának közép-pontján, kéfzebb vólt Európa nagy teatro-máról, a' mellyen ő a' leg nagyobb rollát jád-zotta, le-lépni, mint egyszer fel-vett systemájától el-állani. le-lépett tehát ő arról *Juniusnak* első napján, dél után 5 órakor, és az eddig való nyug-hatatlan életből Királyi engedelemmel, tsendes magánosságba vette magát.

Illyenképen diadalmat vévén az alsó Par-lamentumban az antiministerialis réz, a' ministeriumon, mingyárt más ösvényre léptek a' Status dolgai, mingyárt többen kivánták a' békeségnek helyre állítását, mint nem, mingyárt az első ülésnek végződése után egy posta hajó indúlt el Londonból *Calais* felé, melly által egy pakétumot küldött *Lord Grenville* Status Titok-nok az oda való Commendansnak, olly hagyományal, hogy az abba zárt két pakétumot, mellynek egyike *Barthelémy* Directornak, a' másika de la *Croix* Fr. ministernek szóllott, leg ot-an küldje Párisba. — De ez a' mi *Pith* minister-ről hirettetik nem bizonyos.

Frantzia Respublika.

A' Fr. Directoriumnak azon levelére, mellyben *Barthelémynek* Directorságra lett választatását né-kie jelentette, ekként válaszolt ő Bâselből *Május havának* 29-dik napján: Polgár Directorok! Az a' rendkívül való kurir, a' kit, a' nékem *Május* 26-ikán irt leveletekkel, hozzám küldöttetek, ma reggel érkezett ide. Engedek a' törvényhozó Tanáts azon parantsolatjának, a' melly által közitekbe küldtettem. — Kéttség kívül a' Nemzeti Képviselők' jó hajlandóságának közönhetem erántam való bizodalnoknak ezen szembe tűnő jeleit. |

Igen nagyon félek ettől a' hivataltól, a' ki 30. éltendőtől fogva hazámon kívül voltam, és így kevéssé esmerhetem annak mostani belső alkotmányát. — De ezen esetben sem hiszem, hogy a' jó polgár szabad tettzésétől függene azon kegyelemnek ditsösséges jelét el nem fogadni, mellynek én tárgya vagyok. — Nehány szükséges rendelkezések, és az a' gondoskodás, mellyet az én gyakorta változó egészségem kíván, meg nem engedik énnékem, hogy 4 vagy 5 nap előtt innen elmehessek; hanem az után bizonyosan útnak fogok indulni, hogy mennél hamarabb részt vehessek azon fontos dolgokban, a' mellyekre titeket rendelt a' Constitutio! *Egészséget és barátságot.*

Bartheléminek ezen válasszát, *Júniusnak* 4-ik napján az 500 ból álló Tanátstsalis közlötte a' Directorium, azon ki jelentéssel, hogy ő ugyan felválalta a' néki ajánlott méltóságos hivatalt, mivel mindazáltal már 30 Éltendőtől fogva hazáján kívül vagyson, és így nem esmeri annak mostani belső alkotmányát, attól tart, hogy eleget nem tehet hivatalyának. — Azon közönséges audientziát, mellyet *Prairiálnak* 13-dikán (Jún. 1 ső napján,) szokott a' Directorium tartani, *Barthelémynnek Párisba* való meg-érkezéséig halasztotta, a' kit nem tsak a' két Tanáts, hanem egész *Páris* várása nagy nyughatatlansággal vár. — A' belső dolgokra ügyelő minister azt írta azon departementumoknak, a' mellyeken az új Director utazni fog, hogy minden tisztelettel viseltessenek hozzája, hogy mindenütt meg-vonattassák az harangokat esténként ki-világosítsák házaikat, vendégellyék-meg ötét 's. a. t.

Nagy Britannia.

Régtől fogva nem voltak Angliának egei olly fetét homályba bé bõritva mint mostan. Hybernia pártos lakosinak száma nem hogy kissebbülne, sőt naponként mind inkább öregbedik, és elkerülhetetlenül hazafiak közt való háborúságnak kell ottan következni. — A' matrozok, és hajós feregek, a' N. Britanniái Constitutiónak leg-ha-

talmasabb védelmezői egymás közt meg hasonl-
ván, az Országot tüzzel és vassal, a' kórmány-
székeket kegyetlen halállal fenyegetik, ha vagy
kivánságaikat nem tellyesíti, vagy ha keményebb
eszközökhöz nyúlna meg zaboláztatásokra. — A'
Shernefzi matrozoknak deputatusai üres válasz-
szal botsátották vissza a' hozzájuk küldetett ki-
rályi Commissariusokat, világosan ki-mondván
nékiek, hogy valameddig az ő kivánságaik bé
nem tellyesítettek, valameddig a' hadi törvénye-
ket meg nem változtattya a' kórmányszék, addig
gondolkodni sem lehet a' fel háborodott matro-
zoknak le-tsendesedésekről.

Ezek a' magokról, és hazájoknak 's feje-
delmeknek tartozó kötelességekről el felejtkezett
emberek a' következő dolgokat kívánnyák:
1.) hogy a' *Portmouthi* flottával közöltetett királyi
kegyelem reájok is kiterjesztődjék. — 2.) hogy
minden matroznak, a' midőn a' kikötő helybe a'
flotta bé-repül, szabad legyen a' szárazra ki-lép-
ni, és háza népét meg-látogatni, de nem minde-
niknek egyszerre, hanem bizonyos számúnak, ne
hogy egészen üressen maradjanak a' hajók. —
3.) hogy a' flottának tengerre való ki-evezésekor,
a' régi törvények és szokás szerént, előre fizetőd-
jék ki a' matrozok zsoldja hat hólnapra. — 4.) hogy
az általok el-küldetett hajós tisztek, a' hajós ka-
tonáknak és matrozoknak meg-egyezések nélkül,
vissza ne tétetődjenek tiztségekbe. — 5.) hogy
az erőszakoran haei szolgálatra vitetett matrozok-
nak a' zsoldjuk, két hólnapra előre fizetődjék-ki.
6.) hogy az azon flottáról el szökött matrozok ne
tartassanak desertoroknak, hanem inkább ártat-
lanoknak. 7.) hogy a' hadakozó hajókon lévő ma-
trozok közt egyaránt osztódjék-fel az ellenségtől
el-nyert préda. 8.) hogy a' hadi árticulusok vis-
gáltassanak meg, azok közül sok töröltessék ki,
's helyettek újabbak és gyengébbek hozattassa-
nak, a' mellyektől való félelem miatt nehezen
vesznek önként szolgálatot a' hadi szolgálatra al-
kalmatos ifjak

Minekutánna a' hozzájok küldetett Commis-
sariusok az itten fel-jegyzett kívánságaikra nem
állottanak volna, hat hólnapig való eleséget rak-
ván hajóikra, veres vitorlákat függesztettek ki,
és ki menvén a' kikötő helyből, hadi rendbe állitot-
ták hajóikat, olly fel-tétellel, hogy ha valamiképen
nagyobb erő küldettetne ellenek, vele szembe
szállyanak, 's készebbek legyenek a' tenger vizét vé-
rekkel meg-festeni, mint kívánságaiktól csak egy
halfzálnira is el-távozni. — A' *Duncan* Admiralis
flottájától is hozzájok állott egynehány, a' *Ports-*
mouthi és *Plimouthi* flottákon lévő matrozok is
újokban békételenkednek, melly miatt olly nagy
félelembe estek azon környék lakosai, hogy a' kik-
nek módjok vólt benne, hajlékaikat 's tüzöket
el-hagyván, bátorságosabb helyekre költöztek.

Parlamentalis Dolgok.

A' felső Parlamentumnak Május 30 dik nap-
ján tartatott ülésében hertzeg *Bedford* is meg-mu-
tatta a' ministerium változtatásának szükséges
vóltát, és azt is igyekezett meg-mutatni, hogy a'
Frantzia nemzet ellen idittatott háborúnak, nem
más, hanem egyedül a' Frantzia monarchiának
vissza állitása lett volna az indító oka. — A'
Báselbe *Winckham* által el-kezdődött, és a' Lord
Malmesbury által Párisban folytatott alkudozá-
sokat tsupa szemfény vesztő játéknak nevezte, a'
mellyeket nem azért indított meg *Pith* minister,
hogy azoknak tökéletességre való menetelét ki-
vánta volna, hanem inkább azért, hogy az An-
glus nemzet szemeire pókhálót vonván, több pénzt
fatsarhassék ki annak erzénnéből. — Tudta,
úgymond hertzeg Bedford, ő azt előre, hogy a'
Fr. fő kormányzék álhatatos feltétellel volt A'
Belgiumnak meg-tartására, még is szüntelen azt
fürgette, és mind több több adósságot rakott a'
nemzet vállaira. Azt is említette, hogy a' hada-
kozásra eddig fordítatott költség, csak tsekélység
légyen azon summához képest, mellyet a' hábo-
rúnak végződése után kellene fizetni. Hoffzas be-
szédjének vége felé az Ország mostani szomorú

belső állapotját terjesztette halgatói eleibe, mert mondani, hogy a' mostani ministeriumnak tselekedetei ellenkezzenek a' nép boldogságával. Végte-
re pedig ezzel rekesztette bé beszédjét, hogy ő a' köz jó elő-mozdítása végett négy esztendőktől fogva egészlen el-fogta magát a' maga kedves foglalatosságától, a' mezei gazdaságtól; de mivel tapasztallya, hogy minden okok elégtelenek a' ministerium káros tselekedeteinek orvoslára öis előbbi magános tsendességébe fog vissza térni.

Hollandia Respublika.

Az ezen Köz-Társaság zsóldjában álló, de a' tavaszon az alsó Rénusi Frantzia ármádiához ment Fr. seregek ismét vissza mentek *Geldriába, Frizlándiába, Overyssebe* 's. a. t. hanem 25 ezer-ről 18 ezerre fognak le szállítatni.

Leg-nagyobb újság az Hágában, hogy ezen Respublika kikötő helyeiben tétetett nagy készületek, a' jó *Reménység Fokának*, és a' Napkeleti Indiában Anglusok által el-foglaltatott tartományoknak vissza vételekre tzelezzanak, melly feltételt egész erővel szándékozik a' Frantzia Respublika is segíteni, ne hogy a' tengereken való uradalmat egészlen magokévé tegyék a' Brittusok. — A' közelebb el-múlt *Május* havának 30-ik napján végeztetett-el ezen Respublikának democratica kaptára üttetett új constitutiója, melly 6000 exemplárban ki is nyomtatódott a' Nemz. Convent végezéséből. Az is meghatározatott, hogy a' jövő Augustusnak első napjára öszvegyűjtessék a' nép azoknak a' választóknak ki nevezésekre, a' kik a' jövendőbeli Conventnek tagjait ki-válasszák. Már tehát akár bé-vegye akár megvesse a' nép a' Constitutiót, de a' Conventnek csak ugvan meg kell újítatni, melly a' jövő Decembernek első napján fogja a' maga üléseit elkezdeni. — Az új Constitutio bé-vétele, vagy megvetése végett Augustusnak 8-dik napjára fog a' Nemzet öszvegyűlleni, melly hogy esmére

tesse lehessen a' nemzet előtt, annak ki-nyom-
tattatott 6000 exemplárjai ki fognak osztogattatni.

Sels Vice Admiralis, a' ki t. i. a' jó *Remény-
ség-Fokanál* egész flottájával együtt Anglus fogság-
ba esett *Lucas Contra-admiralis* ügyét meg-visgá-
ló hadi Tanács tagjává tétetett, fel nem vállalta
magára e' dolgot, mind azért mivel még akkor
ellenzette a Batáviai flottának ki-küldetését, mind
pedig azért, mivel ő *Lyukáts Uramat* a' reá bí-
zatott nagy lyuk bé-földözására elégtelennek tar-
totta.

Spanyól Ország.

Egy állallyaban meg táfollyák a' Madritti
levelek, a' *Porto-Rico*, Antillai nagy szigetnek,
mellyet még 1490-dik esztendőben talált fel *Co-
lumbus Kristóf*, Brittusok által lett el foglaltatá-
sát. — A' *Londoni* levelek is halgatnak ezen tör-
téneiről; sőt egy oda való közönséges levél vilá-
gosan ki-mondja, hogy annak el-foglalására kül-
detett Brittusoknak nagy szégyennel és veszteség-
gel kellett onnan el-menni. — Az sem igaz,
hogy a' Spanyolok arany bányáját *Perut*, és *Ca-
racos* szigetet magokévé tették volna a' Brittu-
sok. — *Havana* eránt, holott számos katona őrizet
fekszik, leg-kevesebb szorgalmatosságban sins a'
Madritti udvar.

Egy időtől fogva az a' hir szárnyal *Madrit-
ban*, hogy *Carthagenában*, *Alicantében*, és *Mala-
gében* 30000 főből álló Frantzia seregnek való
kvártélyok készittetnek, mellyek Olasz Országból
fognak oda marsirozni, és a' Spanyolokkal együtt
Gibráltár várát ostromlani. *N. Britanniának* mos-
tani viszontagságai közt könnyen meg eshetik,
hogy pennával is el lehet az az eránt támadott
pert igazítani,

Orosz Birodalom.

A' mennyire a' régi históriákból tudhatjuk,
mindenkor succéssive, az az, örökösen, és firól
fira birták ezt a' birodalmat az utalkodó Fejedel-

mek. — *Rurik* Czar és az ő maradékai 862-dik esztendőtol fogva 1598 ikig szakadhatatlanul megmaradtak annak birtokában, Az ő familiájának elfogyása után, sokára, úgymint 1613 dikban *Mikhailo Feodorovits Romanow* emeltetvén a' Császárságra, maradékaira is ki-terjesztetett, és különös akta által meg is erőssitetett a' successio, és *I. Péter* Császárig mindenkor az uralkodóknak fiaikra háramlott a' birodalom, de nem mindenkor az első szülöttekre, hanem azokra a' kik vagy jobban tettettek a' népnek, vagy pedig erőt vettek testvéreiken. *vid. Büschings historisches Magazin. 2. Theil. p. 205.*

I. Péter Császár alattsony ágyból származott, de sok természeti és erköltsi széptulajdóságokkal birt ifjú feleségének *I. Katalinnak* sokszori unszolásai után, 1722 ik esztendőben költ *Cs. Ukazéjában*, avagy parantsolatjában, első szülött fiának *Alexejnek* el-mellözésével, ő neki t. i. a' feleségének hagyta a' birodalmat, 's azon időtol fogva, négy Császárnék, u. m. *I. Katalin, Anna, Ersébet*, és *II. Katalin*, még pedig különös szerentsével uralkodtak az Orosz Birodalomban, Császárok pedig csak hárman, és azok is mind öfzve csak négy esztendőkig.

A' mostan uralkodó Császár *I. Pál*, fontos okokra nézve, még nagy hertzeg korában, u. m. 1788-ik esztendőben, édes anyja *II. Katalin* Császárne hire nélkül egy successionalis actat készített-el, mellyet *Moskauban* való koronáztatásának alkalmatosságával elő vévén, ki-hirdettetett, maga a' Császárné, a' Pétersburgi Tanáts, és fő ministerek által meg erőssitetvén, az oda való fő templomban a' B. Sz. Mária képe alatt való oltárra le-téttetett.

Ezén successionalis Aktának rövid summája a' következő tikkelyekből áll: 1.) hogy az uralkodónak első szülött fia legyen az ő halála után a' successora, ennek mágzatok nélkül való meghalása után, férfi testvérjei az egyenes le-me-

nő lineán. — 2.) Hogyha pedig férfi successorai nem vólnának, tehát a' leányai hasonlóképen a' lemenő egyenes lineában. in descendeti linea. — 3.) Ha ollyatén Affzony ágra háramlanék a' Birodalom, a' melly már idegen thronusban ül, és nem az Orosz, hanem más keresztény vallásban vagy, szabad tettzésében fog annak állani az Orosz Császári koronát és hitet el fogadni vagy el nem fogadni, és mind magára, mind maradékaira való nézve előbbi koronájáról és vallásától lemondani, mivel az Orosz Birodalom Constitutiója szerént, az Orosz Császár az Orosz Anyaszentegyháznak a' feje. (g.) 4.) Hogyha pedig sem az előbbi kordnájáról, sem vallásától le nem mond, azon esetre a' leg közelebb való személyre háramollyon a' Birodalom. — 5.) Ha olly affzony személyt illetve a' Császári korona, a' mellynek már vagy férje vogyon, vagy még ezután férjhez menendő, az ő férje uralkodó Császár éppen nem lehet: mindazáltal valamiképpen az uralkodó Császár, tiszteletből a' Császárnét is megkoronáztathatta, mint mostanában mivel I. Pál Császár; úgy az uralkodó Császárné is férjéhez való jó indulatjának ki nyilatkoztatására, fejére teheti a' koronát, de azért még sem élhet soha is a' Császári titulussal. — 6.) Senki a' Császári familiából sem nem házasodhatik, sem férjhez nem

(g.) *A' mióta a' Keresztény vallás az Orosz Birodalomban felállott, t. i. 989 dik esztendőől fogva, mindenkor orthodoxa Orosz valláson vóltak az Orosz Császárok, és a' ki azt, vagy bé nem veszi, vagy nem oltalmazza, nem tartatik valóságos Orosz Császárnak. Vladislaw Lengyel hertzeg nem akarván a' Catholica vallást az orosz vallással fel-tserélni, nem lehetett Orosz Császár. — III Péter Császár, nem kedvezvén az orosz vallásnak és papságnak egynehány hólnapi uralkodása után, nem csak Császári koronájától, hanem életétől is megfosztatott.*

mehet az uralkodó Császárnak hire és engedelme nélkül. — 7.) Az uralkodó Császár, vagy Császárné 16 esztendőskorában majorennes, az az, alkalmas az uralkodásra; ellenben a' több Császári házból született fejedelmek és fejedelem asszonyok húsz esztendőskorokban majorennisek.

Tartsuk-meg, hogy *I. Péter Császár* uralkodásától fogva, semmi fundamentalis törvény által meg nem vólt határoztatva az Orosz Birodalomban való successio, hanem egyedül az uralkodó Császár, vagy Császárné szabad tettzésétől függött az ő successorának ki-neveztetése. Önnön maga *I. Péter Császár* a' maga tulajdon fiát *Alexejt* ki-rekesztette a' birodalombéli successióból, csak azért, hogy édes attyának némely tselekedeteit helybe nem hagyta. Sőt ennek a' fiát is *II. Pétert* el-mellőzte, és kedves második feleségét *I. Katalint* tette successorává. — *Ersébet Császárné*, maga testvérének a' *Holsteini hertzegnek* a' fiát, a' szerentsétlen *III. Pétert* választotta ki a' Császárságra. — A'honnah ki-tettzik, hogy még eddig semmi fundamentalis törvény nem vólt a' Birodalombéli successio eránt azon roppant monarchiában, és ugyan e' miatt, igen sok változás esett mind az uralkodókban, mind a' nemzet szerentséjében. *vid. Tozens Staatskunde 2. Theil. das zehente Hauptstück. It. Hupels Staatsverfassung des Russischen Reichs 1. Theil. 1791.*

Elegyes Dolgok.

Kosciuskó Lengyel Ex-Generális Amerika felé való útjában *Londonba* ment, de mivel a' mostani környülállások közt nem jó szemmel nézi ötöt a' ministerium, ott sokáig nem fog-múlatni. — A' Fels. Prussziai Király, egészségének tökéletesen való helyre állítása végett a' *Pymonti* savanyú vizhez fog-menni. — A' Fényes Portának *Berlinbe* küldött követje *Bassa Mouhafzbe Ali Aziz Efendi Jun.* 6 dik napján érkezett oda el. — A' *Livornói* Gubernátor rendelése szerént, senkinek sem szabad éjjeli 12 óra után maga szállásán ki-

vül lenni, minden vendég, és kávéházaknak 's kortsmáknak éjfél előtt 11. órakor bé kell záratatni. — A Prágában vólt Fratzia fogoly katonák onnan ki mentek, és fel fognak tseréltetni. — A' Velentzei tartományok lakosainak épen nem tetzik, hogy azon Respublikának előbbi tzimere az oroszán a' revolutio után is meg-hagyatott, úgy gondolkodván, hogy ezen ábrázat alatt az előbbi aristocratiának titkos nyomdokai meg-hagyattanak; mellyhez képest mindjárt el is töröltetett az oroszán, a' tizmeréből — Az egyházi Birodalomhoz tartozott, de most már a' Cispadánai Respublikához kaptasoltatott Romániában 30000 főből álló katona sereg gyűlött-öszve, mi végre, meg mutatja a' jövendő idő. — Maximilián Saxóniai hertzeg feleségének, Karolina Mária, született Pármai hertzeg alízonyának, a' ki nem régiben egy fiat szült e' világra, 140 ezer tallérból készült bokkrétát ajándékozott a' Saxóniai Vál. Fejedelemség. — A' Saxóniai ármádia 40 ezerre fog szaporitatni, és lovas ártilleria is fel állittatni. — A' Római Statusban lévő emigrans Fr. papoknak értékre adatta a' Sz. Pápa, hogy őket tovább nem fizetheti; azért ők is azon eszedztenek Ő Szentsége előtt, hogy maga bözbe vetése által vigye-vegbe a' Fr. Directoriumnál, hogy ő nékiek szabad légyen hazájokba vissza térni. Vissza is indúltak közülök már sokan. — A' Peterskurgi és Berlini udvarok közt valamelly fontos dolog vagon a' pöröly alatt, melly miatt gyakorta jönnek mennek a' kurirok. — Massarédó Spanyol Admirális ki ment a' Kadixi kikötő helyből, és most szembe áll az Angliai flottával. — A' Török Birodalomban uralkodni szokott pestis ellen leg-jobb eszköznek találtatott mostanában a' lágy meleg fa-olaj, melly a' testbe bé dörgöltetvén mind az abban lévő pestises nyavalyát meg-gyógyítja, mind annak ragadó mételetől meg-ózza az embert. — Nem régiben egy új szigetet találtak-fel az Anglusok az Indiai tengerben, melly a' fel-találó flotta kormányozójáról Bombayi Tatéról, Tate szigetnek ne-

veztetett. — Ennek lakosai töbnire még most is ember hússal élnek, és azokat az Anglus matrozokat, a' kik azon szigetbe ki-szállani mérészlettek, meg-fogván elevenen meg süötték 's meg ették. — A' férfiak egészen meztelen járnak, hanem az Asszonyok, Éva anyánk módja szerént, falevelekkel szokták magokat bé fedezni. — *Smirnában*, holott nem régiben 3000 házak égtek-el, néhány napokkal annakutánna, föld indulás is tapasztaltatott. — Úgy hallatik, hogy az Anglia ellen küldettendő Frantzia flottára szálló hadi seregeknek ismét *Hoche* Generalis fogna a' kormányozójok lenni. — *Skótzsiának Monstróse* nevű városában vérés veszekedés támadt a' lakosok és katonaság közt, mellyben mind a' két rászról fok ember veszett-el.

Lengyel Ország, az 1772-dik 1793, és 1796-dik elztendőben egészen fel-olztatván, az Európai Szabad Statusok rendéből ki-töröltetett. Míg még a' maga valóságában vólt 13589 quadrat, vagy négy szegű mélföld vólt annak a' lapja, a' népessége pedig 12,881,809 lélekre ment. — 1.) Az *Orosz Birodalom* az 1772 dik elztendőbeli osztályban 5197 n. szegű mélföldet, és 1,800,000 embert; az 1793-dik és 1796-dik elztendei osztályokban 3545 n. szegű mélföldet és 4,304,548 embert, és így mind öszve 8742 n. szegű mélföldet, és 6,104,548 főből álló jobbágyot kapott. — 2.) A' *Felsőleges Austriai Háznak* az 1772-dik elztendei osztályban 1360 n. szegű mélföld és 3,107,000 lélek; az 1796-ik elztendei osztályban 845 n. szegű mélföld, és 1,014,727 lélek jutott. 3.) A' *Prussziai Királynak* az 1772-dik elztendei osztályban 631 n. szegű mélföld, és 560,000 lélek; az 1793 és 1796-dik elztendei osztályokban pedig 2011 n. szegű mélföld, és 2,095,534 lélek jutott. Summa summarum, az *Orosz Birodalomnak* 8742 n. szegű mélföld, és 6,104,548 lélek; *Austriának* 2205 n. szegű mélföld, 4,121,727 lélek; *Prussziának* 2642 n. szegű mélföld, és 2,655,534 lélek jutott néhai Lengyel Országból. *vid Magazin der neuesten merkwütdigen Kriegsbegebenherten VII. Band. pag. 181.*

Olasz Ország.

Velentzében, nem csak a' revoluzzióra nézve, hanem a' beszédben és írásban is tökéletes szabadság uralkodik, mellytől egészen 500 esztendőig meg vóit a' nép fosztatva, úgy annyira, hogy a' leg-kissebb politica heterodoxiáért, egyetlen egy vigyázatlan szóért is, vagy örökös tömlötzre hányattak, vagy nagy kövek köttetvén a' nyakaikba, az úgy nevezett *lagúnákba*, az az tenger szakadékoka (mivel 72 szigeteken vagy azon város építetve, és egyik utzáról a' másikba apró tsónakokon kellett járni.) vettettek az ártatlan emberek. *Volkmán* tudós utazó, a' ki Olasz Orzágnak minden szegelyukat meg járta, minden szépségeit és ritkaságait szemlélte, a' lakosok természeti's erköltsi tulajdonságait meg vizsgálta, és minden Státusok külső's belső állapotját ki tanulta, úgy festi le *Velentze* városát, mint egy leg úndokabb latrok barlangját, és gonofzság félszkét, a' hol mind az otthoniaknak, mind az idegeneknek torkig lehetett e' világi gyönyörűségekbe evezni, a' hol minden otsmányosságok othon, minden virtusok számkivetésben vóltak, a' hol az Istent nem csak szóval, de tselekedettel is minden szempillantásban meg férteni szabad vólt, ellenben a' Patriciusokról, a' Tanátsról, és a' Kormányzékről vagy jót vagy rosszat szólni halálos véteknek tartatott; a' hol az idegenek egyetlenegy lépést se lehetett tenni, a' melyről tudósítástne vettek vólna az Inquisitorok; a' hol a' szülék tulajdon magzatjaiknak, ezek szüléiknek titkos spionnyai vóltak; a' hol leg-kevesebb egymással való nyájas beszélyetés sem lehetett a' társaságokban, a' felettébb való despotismus miatt, mellynek vérrel párolgó óltárára öt's hatszáz ártatlan emberek vitettek esztendőnként. Mingyárt a' revoluziónak kezdetében meg égettette a' kormányzék a' maga jegyző könyveit és aktáit, ne hogy tudtára adattassék e' világnak, és a' jövő idők, minémű kegyetlenséggel viseltettek azon ember társaik eránt, a' kiknek az aristocra-

tica igazgatásnak kezdetétől fogva familiájokhoz köttetett monopulium vólt az oralkodás

* * *

Klementina Kir. fő hertzeg asszony, e' folyó hólnapnak 13 dikán indúlt el *Mánfredónia* felé, holott a' Nápolyi Fels. Király, Királyné, és kedves mátkája, a' Nápolyi korona örököse által egy időtől fogva szivesen váratik.

J E L E N T É S.

Alább irtt adom tudtára az egész Erd. Közönségnek, hogy, minekutánna minden ki vizsgáláson által-estek, és a' nyomtatás alá helyben-hagyattak vólna, e' következő két munkával kívánok rész szerént használni, rész szerént igaz régiséggel gyönyörködtetni. Az első Latinus, meg mutató képekkel: a' második Latinus és Magyar nyelven szerezettek.

I.

De Calculo Hexapedae, ejusque partium, tum quadrato, tum cubico compendioso. In usum Auditorum suorum, dum in Liceo Episcopali Magno Varadiensis publico Mathesim praelegeret, conscripsit; nunc vero Juris Publici fecit Stephanus Káts, AA. LL. et Philosophiae Doctor, Presbyter Dioecesis M. Varadiensis.

Proloquium. Extare in usu, et praelectionibus publicis Regulas de Calculo Hexapedae, ejusque Partium, sicut mihi certum est: ita ex adverso reperi, illis procedendi methodis multam obscuritatem, errandi periculis obnoxiam, inesse, dum tortuosis fractionum reductionibus, per argumentationes sive verbales, sive mentales eductis, nondum tamen in fine determinata in sua qualitate Quantitas cognoscitur, nempe: dum Orgyarárum numerus vere quadratas exhibet Quantitates; jam numerus pedum, digitorum, linearum nondum, sed tantum partes aliquotas quadratarum mensurarum denotat (contra rectum ordinem arithmeticum, quae per novum et operosum cal-

eulum determinandae forent, aut in Architectura civili et militari cum jactura negligendae.

Cui incommodo dum in hoc Opusculo me praeventurum spondeo: una brevitatem operationis non absolutam polliceor, ne istud mihi eveniat: *dum brevis esse volo, obscurus fio*; sed de brevitate operationis juncta claritati, certitudini, et facilitati quemlibet securum in antecessum reddo: scilicet hic traditis Calculi Hexapedalis regulis breviores, certiores, clariores, et faciliores insimul non dari.

Servient hae Regulae in omni statu et conditione positae, quicumque Mensuras quadratas aut cubicas, seu ut Judices, sive ut operantes, tractandas habent. Saepe per Judices, aut politicos, oeconomicosve Gubernatores revidendae, vel authenticandae veniunt operationes Geometrarum, Hydraulicorum, quibus, si ad manum hae regulae fuerint, non erit opus, credere Calculo operantium tamquam infallibili, sed ex propria scientia mensuras, coram se acceptas, recalculare poterunt, et sic vere authentice referre Altioribus Locis. At et ipsi, de quorum pelle et quantitate agitur, rebus suis securius invigilandi habebunt cognitionem.

Regulae dictae ea methodo proponuntur, ut omnis, etiamsi alias Mathematici Studii sit expertus, facile intellexerit, dummodo Arithmeticae Species noverit, et Latinae Linguae usu tantum mediocriter tinctus sit.

Ezen munkának egyegy nyomtatványára megmutató képű Táblakkal, az árra 40 kr.

II.

Regiae Suae Celsitudinis Josephi, Archi-Ducis Austriae, Incl. Regni Hungariae Palatini, honoribus dicata Stephani Káts Poëmata. Cum notis de variis Originibus, utpote: Buda, Magyar, Scythia, Palatinus, Domus Austriaca, Tabula Septem-Viralis, Consilium Locumtenentiale Regium, Pannonia, Hunnus, Falsi Dii: Et plura alia, diplomatice illustrata.

Ő Királyi Hertzegségének Jósefnek, Austriai Fő-Hertzegnek, Magyar Ország Palatinussának Tiszteletére ajánltatott Káts István Versezettyei Némely eredetokról való Jegyzésekkel, úgymint: Buda, Magyar, Stzitha, Palatinus, F. Austriai Ház, Hét Személyű Tábla, Királyi Hely Tartó-Tanáts, Pannonia, Hunnus, Hamis Istenek: és több félek, törvényes erősségekkel megvilágosítva. — Ennek az árra 40 kr.

Nálam a' Cassa Domestica, hogy tehetős lennék a' közönséges terhek' viselésére, valamint mindekor üres vólt, úgy most sints benne. Azért ha az Erdemes Közönségnek elő-fizetésre való ajánlása meg-bátorítani méltóztatánd, a' Közönséges szolgálatra ki-állani kész vagyok.

Hogy pedig az elő fizetést ajánló Úraknak a' bé-jelentés könnyítették, kérettetnek a' szokott jutalomért a' következő Úrak, hogy a' bé-jelentők' neveit fel-írni, és mihelyest tiznél többen léznek, azokat Pestre Weigand Könyv-áros Úrhoz meg-írni méltóztassanak.

Bétsben, a' Magyar újság íróknál. *Budán*, Grigely Professor Úrnál. *Pesten*, Weigand, Könyv-áros Úrnál. *Pozsonyban*, Gubernáth, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Sopronban*, Buday, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Veszprémben*, Tdö Szvorényi, Professor Úrnál. *Keszthelen*, Für, Director Útnál. *Pétssett*, Mólnár, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Esztergomban*, Tdö Révaj, Professor Úrnál. *Jászberényben*, Horváth, Director Úrnál. *Egerben*, Pápní, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Trentsinben*, P. Stelzik, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Kassán*, Boros, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Sáros-Patokon*, a' Reform. Kollegyionban valamellyik Philos. Professor Úrnál. *Nagy-Károlyban*, P. Farkas, Director Úrnál. *Debretzenben*, Ttes Benedek, Prédikátor Úrnál. *Nagy-Váradon*, Tomtsányi, Professor Úrnál. *Temesváratt*, P. Huber, Director Úrnál. *Zágrábban*, Sugh, Magyar nyelv' Tanító Úrnál. *Kolosváratt*, Nemes Váras Notáriussánál. *Maros-Vásárhelyen*, M. Aranka György Úrnál.